

ÖTLETBÖRZE AZ EGYÉNI BÁNÁSMÓD ALKALMAZÁSÁRA – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

BÉKÉSI KISTÉRSÉGI ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE – BÓBITA ÓVODA

BÁZISINTÉZMÉNYI PROGRAM

2022.01.26.

KEDVES PEDAGÓGUSOK!

A következő diákon néhány ötletet, gyakorlati példát szeretnénk bemutatni az egyéni bánásmód mindennapi formáiról.

Ebben a diasorban nincs semmi olyan, amit ti nem alkalmaznátok, csupán gondolatébresztőnek szánjuk, illetve megerősítésként.

Célunk, hogy az egyéni bánásmód alkalmazását, a dokumentumokban történő megjelenítését, tudatosabbá tegyük az óvodapedagógusok számára, a mindennapi munkájuk során.

Kiválasztottuk Szakértői Vélemények alapján a leggyakrabban ajánlott fejlesztési javaslatokat, és ezek köré csoportosítottuk a gyakorlati példáinkat. Bízunk benne, hogy hasznos lesz számotokra.

1. TESTSÉMÁRA VONATKOZÓ ISMERETEK BŐVÍTÉSE

- A testrészek ismeretének nagy szerepe van a téri irányok megtanulásában is, hiszen a kisgyerekek először saját testükhöz viszonyítva tudnak tájékozódni a térben. Lehet, hogy ez elsőre kicsit bonyolultnak hangzik, viszont a testséma fejlesztését szolgáló játékok egyáltalán nem azok!
- A külső tulajdonságokon és a testrészek elhelyezkedésén kívül azonban a belső “milyenség” ismérvei is fontos tudnivalók. Hiszen az önismeret egész életünk boldogulása szempontjából rendkívül fontos lesz – ennek a kis építőköveit pedig már kisgyermekkorban érdemes lerakni.

Forrás: <https://jatsszunk-egyutt.hu/milyen-is-vagyok/>

ÖTLETEK TESTSÉMÁRA VONATKOZÓ ISMERETEK BŐVÍTÉSÉRE

- fő és résztestrészek, funkciójuk, saját test elhelyezése térben, tájékozódás a saját testen
- Testrészek megérintése, megnevezése, mozgássor leutánzása
- Testrészek megérintése, megnevezése csukott szemmel
- Testrészek megérintése, megnevezése tükör előtt
- Hiányzó testrészek pótlása rajzon
- Testrészek és funkciójuk
- önmegfigyelési gyakorlatok tükör előtt;
- testrészek tudatosítása egyénileg, csoportosan, *Testsémafejlesztő gyakorlatok*: érintéssel, mozgatással, megnevezéssel;
- az önazonosítás fejlesztése, önarckép készítése;
- testrészek célzott stimulációja;
- hiány felismerési gyakorlatok egészalakos ábrán és fejen;
- a testrészekből történő összeállítása síkban;
- testrészek, érzékszervek funkciója;
- a mozgás, mozgásutánzás, egyensúlyfejlesztés gyakorlatai;
- a szimmetria felfedeztetése;
- a bal-jobb testi irányok kialakítása;
- a téri irányok felfedeztetése;
- szerepjáték, dramatizálási készség kialakítása;
- bizalomerősítő gyakorlatok.

PÉLDÁK TESTSÉMÁRA VONATKOZÓ ISMERETEK BŐVÍTÉSÉRE

2. MOZGÁSKOORDINÁCIÓ, SZEM-KÉZ KOORDINÁCIÓ, EGYENSÚLY GYAKORLATOK

- Az egyensúlyérzék és a mozgás fejlődése szoros összeköttetésben áll az értelmi képességekkel.
- Egyensúlyozáskor idegrendszerünk (pontosabban a vesztibuláris idegrendszer) érzékeli a térbeli helyzetünket, korrigálja a mozdulatainkat, megfelelően működteti a szemmozgásunkat, felügyeli az izomtónusunkat és mozdulataink sebességét.
- Ha nem megfelelően fejlődik az idegrendszer ezen területe, problémák adódhatnak például a szem-kéz koordináció területén, vagy a téri tájékozódás során (mindkettő nélkülözhetetlen az írás-olvasás tanulásához).

ÖTLETEK MOZGÁSKOORDINÁCIÓ, SZEM-KÉZ KOORDINÁCIÓ, EGYENSÚLYÉRZÉK FEJLESZTÉSÉRE

Szem-kéz koordináció

- A szemfixáló mozgásának kialakítása.
- Balról jobbra tartó haladási iránytartás fejlesztése manipulációval.
- A szem követő mozgásának fejlesztése.
- Irány és vonalkövetések.

Mozgáskoordináció, egyensúly

- A gyerekek többsége nagyon szeret hintázni, ezzel is vestibuláris rendszerüket ingerlik, mintha ösztönösen tudnák, mire van szükségük
- Lépegetés rajzolt vonalon, deszkán, kötélén. A megadott vonal követése.
- Egyik tárgyról a másikra lépegetés.
- Kötélpálya, akadálypálya
- Ugróiskola
- Trambulin
- Görkorcsolya, gördeszka
- Mérleghinta
- Csúszda

PÉLDÁK MOZGÁSKOORDINÁCIÓ, SZEM-KÉZ KOORDINÁCIÓ, EGYENSÚLY GYAKORLATOKRA

3. KERESZTMOZGÁSOK KIVITELEZÉSÉNEK FEJLESZTÉSE

- A mozgásfejlesztés alapjaihoz tartozik, hogy a gyermek megismerje saját testét, testrészeit, tudjon tájékozódni a térben, ismerje az irányokat, a jobb és bal oldalt. Megkésett beszédfejlődésű, éretlen idegrendszerű, diszlexiás, diszgrafiás, diszkalkúliás gyermekeknél megfigyelhetjük, hogy nehezen mennek a testvonalátlépő, keresztező gyakorlatok.
- Fontos, hogy a gyermek képes legyen a két testfél összerendezésére, mert ez adja az alapot a jól kordinált mozgásnak és kihat a jobb és a bal agyfélteke közötti szinapszisok. A komplex mozgásvizsgálat tartalmazza az idegrendszeri érettség, csecsemőkori reflexek, kisgyermekkori mozgások, keresztmozgások, testvázlat, térbeli tájékozódás, taktilis terület és ritmus vizsgálatát, kiegészülve rajztesztekkel valamint vizuo-motoros koordináció és diszlexia vizsgálattal

ÖTLETEK KERESZTMOZGÁSOK KIVITELEZÉSÉNEK FEJLESZTÉSÉRE

Keresztező mozgások fejlesztésének lépései:

- először egy testrész mozgatása
- páros testrész mozgatása azonos időben
- kezek és lábak másféle mozgást végezzenek
- négy végtag összehangolt mozgatása
- keresztező gyakorlatok

PÉLDÁK KERESZTMOZGÁSOK KIVITELEZÉSÉNEK FEJLESZTÉSE

4. TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS FEJLESZTÉSE

A téri tájékozódás fejlesztése 3 egymásra épülő szakaszból tevődik össze.

1. Tér tájékozódás fejlesztése saját testen, saját testből kiindulva

- Az első és egyben a legfontosabb, hogy gyermekünk tudja, hogy hol vannak a testrészei. A tanulást először a saját testükön kezdjük, később pedig más testen is ismerjék fel és nevezzék meg a testrészeket.
- Ezután a saját testből kiindulva a téri irányok fejlesztése.

2. Amikor a téri tájékozódást fejlesztjük a térben kisebb tárgyak segítségével, akkor a saját testünkből indulunk ki, majd elvonatkoztatunk attól, és tárgyakat viszonyítunk egymáshoz.

3. Tér irányok felismerése a síkban

- Annak érdekében, hogy a gyermek meg tudja majd különböztetni magyarórán a b - d, p - b betűket, és matekórán a 6-ot a 9-től és hogy írásórán képes legyen a vonalközben tájékozódni, tisztában kell lennie a papíron is a téri irányokkal.
- Fontos, hogy megtanulják, mindig balról jobbra haladunk. A balról – jobbra haladás kialakítása nagyon fontos, mert tudjuk, hogy az olvasási, írási problémák iránytévesztésből is adódhatnak. 5-6 éves korban nagy figyelmet fordítsunk a balról-jobbra való haladási irány kialakítására!

ÖTLETEK TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS FEJLESZTÉSÉRE

- Térészlelés, téri tájékozódás: Oldaliság kialakítása: egyik majd másik oldal, az oldalak változtatása, oldaliság gyakorlása változó helyzetekben pl. körben.
- Térészlelés, téri tájékozódás: Tájékozódás térben: viszonyfogalmak pl. tedd a kockát a szék alá stb., test mozgatása megadott irányba, hármass tagozódás észrevétetése padon, szekrényben stb.
- Térészlelés, téri tájékozódás: Labirintus játék.

PÉLDÁK TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS FEJLESZTÉSÉRE

5. AUDITÍV PERCEPCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS ÉS EMLÉKEZET

- A beszédészlelés az a készség, mely lehetővé teszi a gyermek számára, hogy beszédhangokat, beszédhangok egymáshoz kapcsolódását, hosszabb hangsorokat felismerjen, és az elhangzásnak megfelelően képes legyen megismételni ezeket. Ennek a készségnek köszönhető, hogy a gyermek megtanulja anyanyelve hangjait, szavait, és ezek felismerésére lesz képes. A beszédészlelés tehát nem azonos a beszédértéssel. A hallási figyelem, vagyis a zajok, később a hangok megkülönböztetésének képessége előfeltétele a beszédértés, az olvasás és írás elsajátításának. Óvodáskorban a beszédszervek ügyesítése, a hallás, a beszédhallás (hangfelismerés, differenciálás) fejlesztése a legfontosabb.

ÖTLETEK AUDITÍV PERCEPCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS ÉS EMLÉKEZET FEJLESZTÉSÉRE

- **Auditív észlelés:**
- Légzésgyakorlat hangutánzással egybekötve
- Hangutánzás (állatok, járművek, zörejek)
- Magánhangzók képzése hallás alapján
- Ritmus visszatapsolása, kopogása
- Suttogó gyakorlatok
- Hangfelismerés, hangdifferentiálás (zöngés-zöngétlen, zörej, hangszerek, hangok, hangos-halk, magas-mély, gyors-lassú, rövid-hosszú)
- Akusztikus és diszkriminációs gyakorlatok, játékok pl. szó kiegészítése egészszé, hang, szó, szótag kihallása felolvasott, meghallgatott szövegből
- Akusztikus inger irányának észlelése
- Szekvenciák követése pl. hangok, szavak, mondatok ismétlése hallás után, hallási sorrend elismétlése, ismétlőgyakorlatok játékosan.
- Számfogalom kialakítása, fejlesztése auditív megerősítéssel pl. kopogás, taps, egyéb hangingerek leszámolása.
- Magánhangzók keresése (Kösd össze a képeket a nevében szereplő magánhangzókka!)
- A hangok helyes formálása, hangoztatása.
- Betűk helyének meghatározása.
- **Auditív emlékezet**
- Tárgyak, nevek, sorozatok visszamondása
- Mondókák, énekek
- Szóvonat
- Mondatbővítő játék
- Szókereső

PÉLDÁK AUDITÍV PERCEPCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS ÉS EMLÉKEZET FEJLESZTÉSÉRE

6. VIZUÁLIS PERCEPCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS ÉS EMLÉKEZET

- Vizuális észleléskor nemcsak jól működő szemekre van szükség, hanem az agy segítségével történő feldolgozásra, értelmezésre is. Ez a kép feldolgozását, egyéb észleletekhez és a mozgáshoz való kapcsolását célozza meg. Az információk nagy része vizuális úton jut el hozzánk, így kiemelten fontos, vizuális érzékelés és észlelés folyamata.
- Segítségével észlelhetünk különbségeket, hasonlóságokat. A különféle dolgok alakját, formáját elkülöníthetjük, kiemelhetjük a háttérükből. Megállapíthatjuk a térbeli helyzetüket, azaz információkat kapunk a téri elrendezésükről. Azt, amikor az összetartozókat értelmes egészként fogjuk fel, Gestalt-látásnak hívjuk. A formák, méretek, színek állandóságát is felismerjük, valamint a tárgyakat, képeket időrendi sorrendbe tudjuk rendezni.

Forrás: <https://www.jatekliget.hu/erzekeles-eszleles-fejlesztese-jatekosan>

ÖTLETEK VIZUÁLIS PERCEPCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS ÉS EMLÉKEZET FEJLESZTÉSÉRE

- **Vizuális érzékelés, észlelés**

- Azonosság, különbözőség észrevétele tárgyakon.
- Azonosság, különbözőség észrevétele síkban (feladatlapon).
- Kösd össze/jelöld az ugyanolyat!
- Színezd az egyformát egyforma színűre!
- Alakállandóság (azonos formák különböző méretben, helyzetben)
- Alakállandóság: a környezet formáinak alapformák szerinti osztályozása.
- Alakállandóság: formák körbejárása (fölrajzolt forma körbejárása).
- Alakállandóság: a formák méret, szín, anyag szerinti differenciálása.
- Alakállandóság: „varázslás” az alapformákból (az alapformák azonosítása a környezetben található tárgyakkal).
- Alakállandóság: tárgyak formák karakterjegyeinek megismertetése.
- Alakállandóság: a formák kitöltése (különböző technikák – ragasztás, színezés stb. alkalmazásával).
- Alakkonstancia, alak- és formaállandóság: betűk, számok, ábrák felismerés elforgatva, egymásra rajzolva, változó helyzetekben
- Alakállandóság (azonos formák különböző méretben, helyzetben)
- Alak-háttér megkülönböztetése (mi bújt el?)
- Alak-háttér megkülönböztetése: tárgyak válogatással történő elkülönítése.
- Alak-háttér megkülönböztetése: tárgyak karakterjegyeik alapján történő elkülönítése környezetüktől.
- Alak-háttér megkülönböztetése: a vizuális mező tagolása.
- Alak-háttér megkülönböztetése: „puzzle-játékok” összerakása.
- Szemfixációs gyakorlatok pl. elemlámpa fényének követése, mozgás, képek követése.

- **Vizuális emlékezet**

- Memória játékok
- Mi változott?
- Rontó játék

PÉLDÁK VIZUÁLIS PERCEPCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS ÉS EMLÉKEZET FEJLESZTÉSÉRE

7. FIGYELEM, KONCENTRÁCIÓ

- Miért fontos a figyelem fejlesztése óvodáskorban? Ebben az életkorban a gyerekek a környezetükből érkező információk feldolgozásával ismerik meg a világot. A legtöbb esetben a figyelmük arra irányul, ami felkelti az érdeklődésüket. Az óvodás évek során a spontán figyelem egyre inkább tudatos figyelemmé válik, az iskolás évek alatt pedig a tanuláshoz már erre lesz szükségük. A figyelem tudatos irányítása már nagyobb erőfeszítést igényel a gyerekektől, ezért a kialakulása is egy hosszabb folyamat, amelyet nagyszerűen alakíthatunk, ösztönözhetünk sok-sok játékkal.

Forrás: <https://jatsszunk-egyutt.hu/figyelem-fejleszto-jatekok-2/>

ÖTLETEK FIGYELEM, KONCENTRÁCIÓ FEJLESZTÉSÉRE

Vizuális figyelem

- Mi változott?
- Keresd a párját! (pl. memóriakártyákkal)
- Kakukktojás játékok
- Melyik nem illik a sorba?
- Keresd az egyformákat!
- Pontok összekötése
- Építs ugyanilyet (pl. pálcikából, kockából stb.)
- Labirintus játék: térben papíron, mágnessel
- Tréfás képek
- Nagy képen kis részlet megtalálása
- Képek átmásolása
- Felvillantott képek, információk megfigyelése (látótér növelése)
- Lényeges információ kiemelése szövegből, képekből
- Figyelemmegosztás fejlesztése több egyidejű információ megadásával

Auditív figyelem

- Zörejek, hangok, beszéd hallgatása
- Kiemelt inger érzékelése, jelzése: taps, koppantás stb megbeszélte jelre, szóra
- Háttérzaj készítése számítógépen, kazettán pl. (témához illő effektek, zenei aláfestés, ének, beszéd, állathangok, forgalom zaja stb.)
- Érzékelés, észlelés, tájékozódás

PÉLDÁK FIGYELEM, KONCENTRÁCIÓ FEJLESZTÉSÉRE

8. GRAFOMOTORIKA, FINOMMOZGÁS FEJLESZTÉSE

- A „grafomotorika” szó írásmozgást jelent. A grafomotoros fejlesztés a kézügyesség fejlesztését, az összes finommozgás-koordinációt igénylő tevékenységet, rajz - és íráskészség fejlesztését jelenti. Gyakran találkozunk olyan nehézséggel, hogy a gyerekek nem rajzolnak szívesen, görcsös a ceruza fogásuk, bizonytalan téri tájékozódásuk és testséma ismeretük. Ahhoz, hogy megelőzzük, vagy ha már kialakult, akkor fejlesszük ezeket a területeket, játékos formában nyújtunk erre lehetőséget a grafomotorika fejlesztő foglalkozásaink alkalmával.

Forrás: <https://www.wekerleifejlesztomuhely.hu/grafomotorika-fejlesztes/>

ÖTLETEK GRAFOMOTORIKA, FINOMMOZGÁS FEJLESZTÉSÉRE

Finommozgás

- Önkiszolgálás
- Szabadon végezhető mozgások: pl. szappan forgatása, masni kötése,
- Gyurmázás: gömbölyítés, nyújtás, lapítás, formázás
- Színezés különböző nyomatékka
- Formák, betűk, rajzok átírása
- Pontok összekötése
- Festés ujjal, szivaccsal, ecsettel,
- Labirintus játék
- Kéztorna, ujj-játékok, zongorázás, gépelés, ujjbábozás
- Tépés, csipegetés,
- Ollóhasználat, nyírás
- Fűzés
- Játék pálcikákkal, magokkal: forma, sor kirakása, folytatása, változtatása, ragasztása,
- Marokkó
- Puzzle
- Gyöngyfűzés
- Célbadobó játékok
- Összerakó, építő- szerelőjátékok, makett készítése dobozokból
- Grafikus formák másolása szabadon, vonalközbe, négyzethálóba

Grafomotoros fejlesztés

- a szem-kéz koordináció fejlesztése;
- az íráshoz szükséges testhelyzet begyakorlása.
- a helyes írószertartás elsajátítása.
- a laza csuklómozgás beidegzése.
- a formaemlékezet fejlesztése.
- az irányok differenciálása.
- az írástanuláshoz szükséges íráselemek elsajátítása

PÉLDÁK GRAFOMOTORIKA, FINOMMOZGÁS FEJLESZTÉSE

Differenciálás: Nagyobbak, ügyesebbek ecsettel, kisebbek, lemaradók ujjal pöttyöznek

9. NYELVI KIFEJEZŐKÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

- Az óvodai anyanyelvi nevelés általános célja a 3–7 éves gyerekek beszédészlelésének, beszédmegértésének fejlesztése változatos módszerekkel, anyanyelvi játékokkal, különböző tevékenységformákkal; spontán beszédhelyzetekkel beszédaktivitásuk fokozása, nyelvi és kommunikációs képességeik kibontakoztatása az iskolaérettség követelményeinek megfelelően (Dankó, 2016, 132). Az anyanyelvi képességek fejlettsége feltétele az olvasás és az írás megtanulásának, ezért az óvodapedagógus feladata, hogy tudatosan fejlessze a gyerekek beszédképét, beszédészlelését, beszédmegértését, kifejezőképességét, kommunikációs készségét. Mindezt differenciáltan, egyénre szabottan (Dankó, 2016, 138).

ÖTLETEK NYELVI KIFEJEZŐKÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉRE

- Utánzás: állathangok, beszédhangok.
- Mondókák, énekek, versek tanulása
- Képek megnevezése, értelmezése
- Párkereső.
- Rokonértelmű szavak gyűjtése
- Események, mese eljátszása,
- Szerepcsere
- Meselánc
- Barcohba
- Asszociációs játék: erről jut eszembe
- Szógyűjtés, szókincsbővítés adott témakörökben.
- Szószerkezetek kiegészítése, toldalékok pótlása.
- Párbeszédes szituációk
- Szavakból mondatalkotás.
- Hibakeresés szóban, mondatban
- Helyzetgyakorlatok, játékok
- Fehér, fekete, igen, nem játék (a letiltott szavakat lehet változtatni)

PÉLDÁK NYELVI KIFEJEZŐKÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉRE

10. MATEMATIKAI GONDOLKODÁS, DISZLEXIA PREVENCIÓ

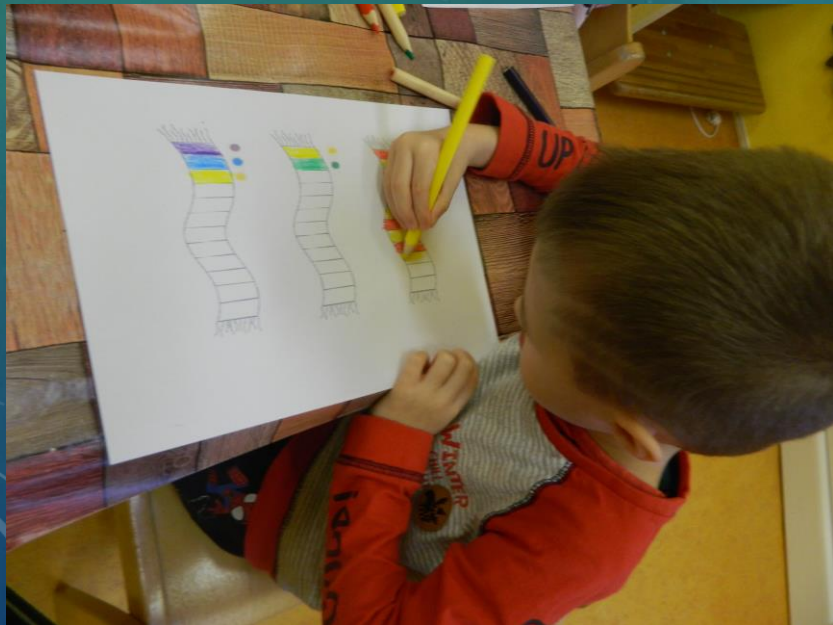
- A diszkalkulia a matematikai tanulás zavara. Oka lehet idegrendszeri sérülés, örökletesség, vagy a számolással kapcsolatos sikertelenség okozta stressz. Már óvodás korban előre jelezhető a későbbi tanulási nehézség, ami kifejezetten jó intellektus mellett is megjelenhet; mindenesetre az érintett gyerekeknél a matematika megtanulását szolgáló képességek az egyéb képességekhez képest jelentősen alulmaradnak.

Forrás: <https://www.koloknet.hu/kulonleges-gyerek/tanulas-es-viselkedesi-problemak/a-diszkalkulia-jelei-ovodaskorban/>

ÖTLETEK MATEMATIKAI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSÉRE, DISZLEXIA PREVENCIÓ

- Csoportosítás, halmazalkotás
- Térbeli kiterjedéseket jelölő kifejezések gyakorlása ellentétpárokon keresztül
- A tájékozódás fejlesztése térben, síkban, időben
- Ritmikus soralkotás: A szabályalkotás megalapozása.
- Különbözőség, azonosság: A különbségek és azonosságok észrevétetése síkban, térben.
- Számlálás 5-ös és 10-es számkörben: Tárgyak számlálása, mozgáshoz kötött pontos számlálás kialakítása.
- Sorszámnevek: A sor elemeinek hely szerinti tudatosítása. Az első, az utolsó és a középső fogalma.
- Alapvető matematikai fogalmak kialakítása: A sok-semmi, a sok-kevés, a több-kevesebb-ugyanannyi fogalmának kialakítása.
- Relációs jel felismerése, értelmezése, alkalmazása: A mennyiségek összehasonlítása: a több, kevesebb, ugyanannyi relációs jelekkel való jelölése.
- Számjegy, korongkép, ujjkép felismerése, a mennyiség-állandóság kialakítása
- A mennyiség számnévvel való egyeztetése
- Matematikai relációk alkalmazása: Halmazok összehasonlítása különböző téri alakzatokban.
- A mennyiség számjeggyel való egyeztetése
- Matematikai relációk, mennyiségek differenciálása relációs jelekkel: A számok és mennyiségek közötti relációk felfedeztetése.
- A matematikai fogalmak, felismerése szövegben

PÉLDÁK MATEMATIKAI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSÉRE, DISZLEXIA PREVENCIÓ

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde – Bóbita Óvoda